

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio tertia. Vtrum transeunte actu peccati remaneat reatus pœnæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

causaliter potest etiam quod homo non potest apud deum sic mereri de condigno proprie sicut meretur vnus homo apud alium: & maxime remuneratio qua remuneratur a Deo sola bona voluntas hominis sine actu exteriori est sic de congruo ex gratuita dei ordinatione quod minimum videtur habere de merito condigni, & in merito quod est hominis ad hominem per solum actum interiore nullus meretur aliquid de condigno.

6 AD Primum argumentum dicendum quod actus interior & exterior sibi coniunctus remunerantur vnica remuneratione, sicut sunt vnū meritū quod conficitur causaliter, & radicaliter in actu interiori & formaliter in actu exteriori. Actus autē interior sine exteriori remuneratur, a deo magis ex suo beneplacito quam ex aliquo merito de condigno.

7 Secundum argumentum bene probat quod in solo actu interiori non conficitur totum meritum, alias superflueret actus exterior, imo totum meritum formaliter conficitur in actu exteriori licet dependeat radicaliter & causaliter ab actu interiori, cum autē solus actus interior remuneratur a deo magis est ex benignitate quam ex merito actus. Quod autem dicit beatus Bernardus quod bona voluntas sufficit ad meritum, intelligendum est de merito primum essentialis, & de benignitate dei magis quam ex condigno interioris actus, bona autem actio requiritur non solum ad exemplum, sed etiam ad meritum accidentale. Quod autem dicit Chrysostomus, quod sola bona voluntas &c. pro tanto dicit, quia ipsa est radix & causa merendi respectu cuiuscumque operis.

QUESTIO TERTIA.

Vtrum transeunte actu peccati remaneat reatus pœnæ.

TERTIO queritur vtrum transeunte actu peccati remaneat reatus pœnæ. Et videtur quod non, quia remota causa remouetur effectus, sed actus peccati est causa reatus, ergo transeunte actu non remanet reatus. Si dicitur quod reatus causatur a peccato vel ab actu peccati vt præteritus est, contra actus postquam præterit non potest non esse præteritus, si ergo reatus causaretur actu vt præteritus, non posset non manere reatus quod falsum est.

2 **IN CONTRARIUM** est, quia sicut se habet actus virtutis ad premium, sic actus peccati ad pœnā, sed transeunte actu virtutis remanet meritum gloriæ, ergo transeunte actu peccati remanet reatus pœnæ.

3 **RESPONSIO.** Peccatum transire potest intelligi dupliciter. Vno modo per solum actus cessationē. Alio modo per peccati dimissionē. Primo modo transeunte actu peccati per solā cessationem remanet reatus. Cuius ratio est, quia defectus iustitiæ inter duas personas semper causat debitum in altera vt de ipsa vel per ipsam suppleatur, sicut apparet in commutationibus voluntariis, qui enim emit, & pretium non reddidit debitor est quousque reddiderit. Et idē est in voluntariis, qui enim per vim rem alterius accepit debitor est eius, & tenetur de re ablata & iniuria, quia duplex defectus iustitiæ est ex parte raptoris. Et vniuersaliter ex defectu iustitiæ cōsurgit obligatio vt suppletur per eum, vel de eo qui iustitia non cōpleuit aut legit, sed omnis peccans legit iustitiam inter se & Deum, & in quantum transgreditur legem dei cui ex iustitia tenetur obedire, ergo debitor est eius per quod iustitia inter ipsū & Deum reintegretur, hoc autem est pœnā, ergo peccator transeunte actu peccati remanet debitor pœnæ. Et in hoc consistit reatus, quod autem per pœnā reintegretur iustitia apparet, cum enim iustitia in æqualitate consistat iustum est vt peccator qui voluntati suæ plus indulget quod debuit contra mandatum Dei agendo, pariatur contra illud quod vellet spontaneus vel inuitus, quia sic redit æqualitas per hoc quod aliquid auferretur ei qui nimis habuit, & aliquid additur ei qui minus habuit.

4 Alio modo dicitur peccatum transire non solum per actus cessationē, sed per peccati remissionē, & sic dico quod si peccatum est totaliter remissum, nullus reatus omnino remanet. Cuius ratio est clara ex his quæ dicta sunt supra dist. 21. q. 1. ar. 1. vbi probatum fuit quod peccatum remitti non est aliud quam ipsum non imputari ad pœnā, cui ergo pecca-

In. 4. d. 11.
quest. 5.

tum est totaliter remissum illi peccatum non imputatur ad debitum cuiuscumque pœnæ, sed reatus non est aliud quam debitum pœnæ, ergo cui peccatum est totaliter remissum in eo non remanet aliquis reatus. Verum est quod quando peccatum remittitur quoad debitum pœnæ æternæ, & fit commutatio in pœnā temporalem, sed tunc peccatum non est totaliter remissum, quia adhuc imputatur ad pœnā aliquā & remanet aliquis reatus, dicitur tamē simpliciter remissum licet non totaliter, quia omnis pœnā temporalis est pœnā secundum quid per comparationem ad æternam.

5 Ad argumentum in oppositum dicendum quod peccatum est causa reatus non ratione actus dū fit, nec ratione eiusdem in quantum præterit, sed quia inducit defectum iustitiæ quo manente remanet reatus, & quo sublato per reintegrationem iustitiæ auferretur reatus.

6 Ad argumentum in oppositum licet verum concludatur, assumit tamen pro simili quod non est omnino simile, scilicet quod per actum virtutis fit in nobis debita gloria ex iustitia sicut pro peccato debetur nobis pœnā, quod non est verum, nos enim ex iustitia tenemur Deo obedire & contra eam possumus facere, propter quod nos iuste punimur pœnā, sed Deus nobis non obligatur ex aliqua iustitia quantumcumque bene faciamus. Et ideo si quid reddit nobis, gratia est & non debitum.

QUESTIO QUARTA.

Vtrum radices peccatorum bene assignentur in litera a Magistro.

Thom. 1. 2. q. 84.

SECUNDO principaliter queritur, vtrum radices peccandi bene assignentur in litera. Et videtur quod non, quia illud ex quo aliquid nascitur potest dici radix eius, sed timor nascitur ex amore, ergo amor est radix timoris, non ergo timor distincta radix peccandi contra amorem.

2 Ad idem est quod dicit Aug. 14. de ciui. dei, quod sicut amor dei facit ciuitatem dei, sic nimis amor sui facit ciuitatem Babylonis, ergo solus amor malè inflammans est radix omnium peccatorum.

3 Item ad Tim. vlt. dicitur quod radix omnium malorum est cupiditas, & idē dicitur Eccl. 10. de superbia, quod initium omnis peccati est superbia, & sic videtur esse circulario, quia superbia erit ex cupiditate & contrariio.

4 Item multa peccata sunt que non habent originem ex prædictis sicut illa que sunt per ignorantiam, ergo infusiciēter enumerantur radices peccatorum.

5 **IN CONTRARIUM** est Magister in litera.

6 **RESPONSIO.** Radix inuenitur proprie in plantis, transumptio autē in peccatis, propter aliquam similitudinem hic & ibi repetitā. Radix enim in plantis proprie dicta est illud ex quo planta cōsurgit, fomentum habet, & conualescit, similiter in peccatis illud ex quo peccatum germinat, vel cōsurgit, fomentum habet, & conualescit, dicitur radix peccati, peccatum autem cōsurgit vel oritur quandoque quidem ex alio peccato, vt dictū fuit supra dist. 36. q. 1. Quandoque autem ex aliquo quod non est peccatum, sed est pronitas ad peccandū que potest esse, vel innata, sicut ex corruptione peccati originalis inest nobis pronitas ad mala, vel potest esse acquisita, sicut ex habitu vitioso causato ex actibus inest nobis pronitas ad operandum secundum illum habitum, sed quia habitus causatur ex actu, ideo origo peccati ex inclinatione habitus reducit ad originem peccati ex peccato propter quod dimittitur & solū dicitur de aliis duobus. Et primo cum peccatum oritur ex aliquo quod non est peccatum, sed pronitas ad peccandū non quecumque, sed innata ex corruptione nature per peccatum originale.

7 De quo dicitur sic communiter quod radices peccandi sunt cupiditas & superbia, nisi quod distinguitur de vtroque, vtrumque enim potest accipi tripliciter. Vno enim modo dicitur cupiditas inordinatus appetitus diuitiarum, & superbia inordinatus appetitus propriæ excellentiæ, & sic quodlibet eorum est speciale peccatum. Secundo modo dicitur cupiditas inordinatus appetitus cuiuscumque que boni commutabilis, & similiter superbia dicitur contemptus legis, quoad hūc effectū qui est non obedire legi: & hoc modo cupiditas & superbia sunt aliqd cōmune ad

omne